Cylchlythyr Cyfeillion y Ddaear Rhuthun

Gorffennaf 2022 Rhifyn 1

Yn y rhifyn hwn

Newyddion caffi trwsio
Peter Lund, Patricia Sumner, Anne Lewis, Brian Peters.

Cynllun newydd cymru ar gyfer taliadau cymorth i ffermydd

Rhuthun ddi-blastig

Rhannu ynni adnewyddadwy

Eco-farddoniaeth

Diana Sanders

Adolygiad Ffilm 2040

Diana Sanders

Dyddiadau gwirfoddoli ar gyfer gosod llwybrau a rheoli coetiroedd.

Croesewir cyflwyniadau i'r cylchlythyr. Anfon i'r foe.ruthin@gmail.com

Bydd y Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd yng Nghymru (SFS) yn dechrau yn 2025 a bydd yn disodli'r Cynllun Taliad Sylfaenol presennol a bron yn gyfan gwbl yn mynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a cholli bioamrywiaeth.

Bydd ffermwyr yn derbyn taliadau yn gyfnewid am hyrwyddo storio carbon, ansawdd pridd a dŵr, lliniaru perygl llifogydd a sychder, adfer mawndiroedd sydd wedi'u difrodi a bioddiogelwch. Bydd y cynllun presennol yn cael ei ddiddymu'n raddol erbyn 2029.

Newyddion Caffi Trwsio Rhuthun

Mae gan Gaffi Trwsio Rhuthun, sy'n cael ei gynnal ar ddydd Sadwrn cyntaf y mis yng Nghanolfan Naylor Leyand, amrywiaeth o 'fixperts' wrth law. Carthffosydd, trydanwyr, gemwyr, crefftwyr, arbenigwyr cymorth TG, atgyweiriwyr beiciau, gitâr, addasiadau hylif ac eglurnet a gosodiadau cyffredinol. Y mis hwn, prosesodd y Caffi 35 o eitemau gyda chyfradd trwsio o 69%.

Gallai perchnogion darnau y bernir eu bod yn ad-daladwy fod yn fodlon eu bod wedi rhoi un cyfle olaf iddynt. Mae eitemau nodedig a atgyweiriwyd dros y tri mis diwethaf wedi bod yn het uchaf a ddefnyddiwyd gan Morris Dancers, dau ailwampio gitâr, cwpan arian a chompact cerddorol. Trefnir y Caffi yn fedrus gan Anne Lewis gyda chefnogaeth nifer fawr o wirfoddolwyr eraill. ruthinrepaircafe@gmail.com

Plastic Free Ruthin

Trosglwyddo Ynni Gwyrdd o Norwy i'r DU

Mae cebl tanfor hwyaf y byd newydd ddechrau trosglwyddo trydan rhwng Blyth yn Northumberland a phentref Norwy Kvilldal. Bydd Norwy yn elwa o ffermydd gwynt y DU tra bydd y DU yn elwa o weithfeydd ynni dŵr Norwy. Yn ôl y Grid Cenedlaethol a'u partner o Norwy, Statnett, ar gapasiti llawn o 1,400 megawat, bydd y cebl yn mewnforio digon o bŵer dŵr i gyflenwi 1.4 miliwn o gartrefi yn y DU ac yn lleihau allyriadau carbon 23 miliwn tunnell erbyn 2030.

Dyddiadau gwirfoddoli ar gyfer gosod llwybrau a rheoli coetiroedd yng nghoedwig Llanrhaedr fel rhan o'r gwaith o adfer Ffynnon Sant Dyfnog yw'r 21ain a'r 29ain o Orffennaf. 10.30am – 12.30pm Ffoniwch 07442 017387 ymlaen llaw i archebu lle.

DI-BLASTIG RHUTHUN

SURFERS AGAINST SEWAGE

Mae Rhuthun ddi-blastig yn rhedeg er y byddem wrth ein bodd yn cael mwy o fewnbwn gan y gymuned i helpu i redeg y grŵp llywio. Os hoffech ymuno â'n grŵp llywio, anfonwch e-bost at foe.ruthin@gmail.com

Yn y cyfamser, y lle gorau i gael help ac awgrymiadau yn ogystal â gwybodaeth leol yw ein tudalen facebook Rhuthun ddi-blastig.

Mae Terracycle yn dal i redeg ac mae'r biniau casglu yn Hill & Roberts yn gweithio'n dda. Ar gyfer unrhyw beth nad ydym yn ei gasglu yma mae'r mannau casglu ailgylchu plastig meddal yn Coop a Tescos.

Genedigaeth

Mae tresmaswr yn llithro o dan y ffens
gan adael streipiau o wyrdd yn dew-cobwebbed gwellt. Mae hi'n dod gyda'r wawr mewn tangnefedd
o anadl ysmygu, bocsio cysgodol
â chysgodion bedw. A rwdlan a du
arswydo y mae eu llygaid yn glitter a fflam
gyda Betelgeuse. Mae bywyd newydd yn curo wrth ei chlychau,
ddiamynedd am flas glaswellt ffres. Rwy'n gwylio hi o'r ffenest wrth iddi rasio'r merlin
dros y ddôl gan adael dau lygad blewog
liferi o dan y bwsh rhosmari.Diana Sanders

Croeso i gyflwyniadau ar gyfer y golofn eco-farddoniaeth. Anfon i'r foe.ruthin@gmail.com

Prosiectau a chysylltiadau

Terracycle	Mair Davies
Casglu Sbwriel	Steven Hoyle
Caffi Trwsio	Anne Lewis
Argyfwng Hinsawdd	Christine Merion
Cymunedau Cydnerth	Christine Merion/ Grahman Steele
Grŵp Ieuenctid	Janine Cushworth

Grwpiau FoE Rhuthun yn gweithio ochr yn ochr

Drosi Bikes	Beth Ward/Robin Hughes
Robin's eBike's	Beth Ward/Robin Hughes
Y Ty Gwyrdd, Denbigh	Marguerite Lovegrove
Bws Benthyg/Borrow Bus & ReSource	Janine Cusworh/Jozsef Vass

Cyswllt: foe.ruthin@gmail.com I'r rhai heb e-bost ffoniwch 0741 998 0286.

Rhaglen Ddogfen 2040 yn Creu Buzz yng Ngŵyl Rhuthun

Roedd tŷ llawn yng Nghanolfan Naylor Leyland ar 30 Mehefin ar gyfer dangosiad Cyfeillion y Ddaear Rhuthun yn 2040, rhaglen ddogfen dan gyfarwyddyd yr actor o Awstralia a'r gwneuthurwr dogfennol arobryn Damon Gameau sy'n serennu Eva Lazzo, y cyfarwyddwr a'i ferch bedair oed.

Rhoddodd Gameau y gorau i'w yrfa actio lwyddiannus i ddilyn ei angerdd dros wneud rhaglenni dogfen sydd wedi arwain at ddwy raglen ddogfen boblogaidd – That Sugar Film (2014) a 2040 (2019).

Mae 2040 yn troi rhwng dyfodol dychmygol Gameau i'w ferch bedair oed pan fydd mater newid yn yr hinsawdd wedi'i ddatrys, a'i bresennol yn 2019 lle mae'n teithio o amgylch y byd i gyfweld ag arloeswyr a gwneuthurwyr newid ym meysydd economeg, technoleg, cymdeithas sifil, addysg a chynaliadwyedd, ac i brofi dros ei hun atebion hinsawdd ar waith.

Mae ei deithiau'n mynd ag ef i Fangladesh lle nad oes gan tua 17 miliwn o bobl fynediad i'r grid trydan. Mae'n gweld sut mae gosodiadau solar ar doeon wedi galluogi micro-gridiau lle gall cymunedau gynhyrchu, berchen a masnachu eu hynni eu hunain.

Mewn dinasoedd mawr mae'n rhagweld y bydd pobl yn symud oddi wrth berchnogaeth ceir drwy well trafnidiaeth gyhoeddus, rhannu ceir a fflydoedd o geir trydan di-yrrwr y mae pobl yn eu harchebu pan fo angen. Byddai'r gofod a grëir drwy feysydd parcio segur yn cael ei drawsnewid yn fannau gwyrdd ac yn ardaloedd ar gyfer tyfu bwyd.

Yn y môr, fe'i dangosir yn permaddiwylliant gwymon. Mae gwymon yn tyfu hanner metr y dydd a gall dynnu miloedd o dunelli o garbon i lawr fesul cilomedr sgwâr y flwyddyn yn ogystal ag adfer y cydbwysedd alcali ac ecosystemau morol.

Ar ôl y ffilm cafwyd trafodaethau bywiog am sut i wneud newid cadarnhaol i'n cymuned a sut i wella'r gwahanol greddfau yn Rhuthun a chymunedau lleol eraill sydd eisoes yn mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd. Am syniadau ar sut i wneud newid cadarnhaol ewch i wefan Damon Gameau www.whatsyour2040.com

Mae Grŵp Cyfeillion y Ddaear Rhuthun yn cyfarfod ar ail ddydd Iau y mis am 7pm i gynllunio ein gweithgareddau. Croeso i bawb yn bersonol neu drwy zoom. Am fwy o fanylion am hyn a digwyddiadau grŵp cysylltwch â Chyfeillion y Ddaear Rhuthun | Facebook